

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Bartkowiak

Protokolant: asyst. sędz. J. W.

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej Anny Oszwałdowskiej-Kocur

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2014 r.

sprawy **J. D.**

oskarżonego z art.178a § 1 i 4 kk w zw. z art. 64 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońców oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Trzciance

z dnia 18 grudnia 2013 r. sygn. akt II K 877/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Trzciance do ponownego rozpoznania.

H. B.

UZASADNIENIE

J. D. został oskarżony o to, że w dniu 22 października 2013 r. o godz. 19:45 na trasie J.– (...), gm. C.w woj. (...), będąc uprzednio karany za umyślne przestępstwo podobne w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności, kierował samochodem osobowym marki O. (...), nr rej. (...), będąc w stanie nietrzeźwości przy zawartości 0,60 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, będąc wcześniej prawomocnie skazanym przez Sąd Rejonowy w Trzciance wyrokiem z dnia 28 maja 2002 r. sygn. akt II K 105/02, wyrokiem z dnia 27 stycznia 2006 r. sygn. akt VI K 828/05 i wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2006 r., sygn. akt VI K 314/06 za kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości, tj. o przestępstwo z art. 178a § 1 i 4 kk w zw. z art. 64 § 1 kk.

Sąd Rejonowy w Trzciance, wyrokiem z dnia 18 grudnia 2013 r. wydanym w postępowaniu o sygn. akt II K 877/13, uznał **oskarżonego J. D.** za winnego tego, że w dniu 22 października 2013 r. na drodze J.- (...), woj. (...), działając po upływie 3 lat i niespełna 11 miesięcy od odbycia kary 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Trzciance z dnia 28 sierpnia 2006 r. w sprawie VI K 314/06 za umyślne przestępstwo podobne z art. 178a § 1 kk i art. 244 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i w zw. z art. 64 § 1 kk, kierował samochodem marki O. nr rej. (...) wbrew orzeczonemu w/w wyrokiem zakazowi prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 7 lat, znajdując się przy tym w stanie nietrzeźwości przy zawartości 0,60 mg/dm³ alkoholu w wydychanym powietrzu, to jest przestępstwa z art. 178a § 4 w zw. z § 1 kk i art. 64 § 1 kk, a następnie za przestępstwo to, na podstawie art. 178a § 4 kk wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

W dalszej kolejności, na podstawie art. 42 § 2 kk w zw. z art. 43 § 1 kk wymierzył oskarżonemu środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat.

W ostatnim punkcie wyroku, na podstawie art. 624 § 1 kpk i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia o opłatach w sprawach karnych zwolnił oskarżonego od obowiązku zwrotu Skarbowi Państwa kosztów postępowania karnego i nie wymierzył mu opłaty.

Powyższy wyrok zaskarżyli w całości obrońcy oskarżonego adw. Zb. J. K. oraz adw. K. M. we wspólnej apelacji. Zarzucili mu:

I. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający istotny wpływ na treść wyroku, polegający na błędnym ustaleniu przez Sąd a quo, że oskarżony J. D. będąc w stanie nietrzeźwości kierował samochodem marki O. (...) nr rej. (...) na trasie J.-J., w gminie C., woj. (...) podczas gdy oskarżony prowadził (...) nr rej. (...) i został zatrzymany przez funkcjonariuszy Policji M G., K. C., M. Ż., D. R., J. R., T. F. i Ł. W. na drodze-działce o numerze ewidencyjnym (...) w miejscowości J. – co w konsekwencji prowadziło do błędnego ustalenia, że oskarżony popełnił przestępstwo z art. 178a § 4 kk w zw. z art. 178a § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk;

II. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający istotny wpływ na treść wyroku, polegający na nieustaleniu przez Sąd a quo czy droga, na której oskarżony J. D. w dniu 22 października 2013 r., około godziny 19:45 kierował samochodem marki O. (...) nr rej. (...) i został zatrzymany przez funkcjonariuszy Policji M. G., K. C., M. Ż., D. R., J. R., T. F. i Ł. W. spełnia kryteria pozwalające na przyjęcie kwalifikacji prawnej z art. 178a § 4 kk w zw. z art. 178a § 1 kk, tj. nieokreślenie przez Sąd I instancji czy jest drogą ogólnie dostępną, na której odbywa się rzeczywisty ruch pojazdów, co skutkowało nieustaleniem przez Sąd a quo czy oskarżony swoim zachowaniem wypełnił wszystkie znamiona przestępstwa z art. 178a § 4 kk w zw. z art. 178a § 1 kk, tj. znamię prowadzenia pojazdu w „ruchu lądowym” - co w rezultacie doprowadziło do błędnego ustalenia, że oskarżony popełnił przestępstwo z art. 178a § 4 kk w zw. z art. 178a § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk.

Ponadto skarżący zawnioskowali o przeprowadzenie szeregu dowodów, chcąc w ten sposób wykazać, że na drodze, po której kierował samochodem oskarżony, nie odbywał się ruch lądowy.

Podnosząc tak, apelujący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Trzciance, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie orzeczenia o karze i orzeczenie kary łagodniejszej, tj. kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania lub kary pozbawienia wolności nieprzekraczającej 1 roku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja była zasadna i z tego względu zasługiwała na uwzględnienie. Skutkiem tego stwierdzenia było uchylenie zaskarżonego wyroku i skierowanie sprawy do Sądu Rejonowego do ponownego rozpoznania.

Postąpić tak należało, gdyż trafny okazał się zgłoszony w środku odwoławczym zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

W tym miejscu właściwym będzie przypomnienie, że błąd wspomnianego typu wynika bądź to z niepełności postępowania dowodowego (tzw. błąd „braku”), bądź też z przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów (błąd „dowolności”). Może on więc być wynikiem nieznamośności określonych dowodów lub nieprzestrzegania dyrektyw obowiązujących przy ocenie dowodów – art. 7 kpk (por. kom. do art. 438 kpk [w:] T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Zakamycze 2003).

Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd I instancji nie ustrzegł się pierwszej postaci tego uchybienia. Mianowicie ograniczył on postępowanie dowodowe i nie podjął pogłębionych badań nad zasadnością uznania, że J. D. kierował samochodem w ruchu lądowym. Zaznaczyć przy tym trzeba, że zaniechanie to było podyktowane postawą oskarżonego w procesie. Podczas przewodu sądowego oświadczył on mianowicie, że rozumie zarzut objęty aktem oskarżenia i przyznaje się do popełnienia czynu zabronionego. Podtrzymał też swe wyjaśnienia złożone na etapie postępowania przygotowawczego, a w dalszej kolejności, na pytanie Sądu, podał na temat zdarzenia, że zdążył przejechać ok. 6 km, jechał tylko

lasami i nie posiada prawa jazdy. Wewnętrzna spójność oświadczeń procesowych J. D., a także ich zgodność z innymi dowodami, w szczególności dokumentacją wytworzoną przez funkcjonariuszy Policji, nie dawały więc w toku postępowania pierwszoinstancyjnego powodów do powątpiewania w to, iż podsądny swym zachowaniem wypełnił znamiona zarzucanego mu przestępstwa. Zastrzeżenia w tym zakresie zostały podniesione dopiero w apelacji jego obrońców. Tam bowiem dopiero zakwestionowano, że droga, którą miał się poruszać ich mandant, spełniała kryteria z art. 178a § 1 kk. We wspomnianym środku odwoławczym zostały zawarte ponadto stwierdzenia, z których wynika, że podsądny chce zmienić swe dotychczasowe wyjaśnienia. Zawnioskowano w niej też o przeprowadzenie szeregu dowodów osobowych, które miałyby poprzeć nową linię obrony.

Ponieważ odwołujący się może wskazać nowe fakty lub dowody (art. 427 § 3 kpk), a Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do oddalenia zgłoszonych wniosków dowodowych, rozważyć należało dopuszczalność otwarcia przewodu sądowego by umożliwić wzbogacenie materiału dowodowego celem usunięcia zarysowanych w sprawie wątpliwości. Sąd odwoławczy ostatecznie odstąpił od prowadzenia postępowania dowodowego. Z uzyskanych od oskarżonego informacji pozyskanych na rozprawie odwoławczej, ocenianych przez pryzmat wskazań apelujących, wynikało, iż przybrałoby ono postać postępowania dowodowego co do istoty sprawy (art. 452 § 1 kpk).

Uwypuklić przy tym należy, że przeprowadzenie dowodów przez sąd odwoławczy w zakresie określonym przez przepis art. 452 § 2 kpk może służyć wyłącznie kontroli prawidłowości zaskarżonego orzeczenia, a nie zastępowaniu Sądu I instancji poprzez dokonywanie w szerokim zakresie odmiennych ustaleń faktycznych oraz ocen prawnych, które nie podlegają już zwykłej kontroli instancyjnej. W tym miejscu podkreślenia też wymaga, że w sytuacji gdyby doszło do przesłuchania oskarżonego oraz przeprowadzenia innych dowodów w zakresie okoliczności co do istoty na rozprawie odwoławczej, odbyłoby się to z naruszeniem zasady bezpośredniości w kontakcie z dowodami przez sąd pierwszej instancji. Skoro zatem adresatem zasady bezpośredniości jest sąd *in meriti*, prowadzenie postępowania dowodowego przez sąd odwoławczy w sytuacji gdy na dodatkowy materiał dowodowy składają się dowody co do istoty sprawy – należy uznać za niezgodne ze wskazaną zasadą procesową. Zasada bezpośredniości oraz instancyjności uprawnia bowiem tylko do takiej interpretacji art. 437 § 2 kpk, że zwrot „jeżeli pozwalają na to zebrane dowody” odnoszą się do dowodów zebranych i przeprowadzonych przed sądem pierwszej instancji, które ewentualnie mogą być wsparte dowodami uzupełniającymi przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy na podstawie art. 453 § 2 kpk, a potwierdzeniem takiej właśnie zasady jest wyrażony w art. 452 § 1 kpk zakaz przeprowadzenia przez sąd odwoławczy dowodów „co do istoty sprawy”, a z takim mamy do czynienia, jeżeli znaczenie dowodu przeprowadzonego uzupełniająco przez sąd odwoławczy będzie takie, że dopiero na podstawie tego dowodu będzie można skutecznie podważać ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę zaskarżonego orzeczenia Sądu I instancji (por wyrok SA w Katowicach z 4 grudnia 2003 r., II AKa 220/03, Lex nr 120360).

Mając na uwadze powyższe, stwierdzić trzeba było, że w świetle podniesionych zarzutów apelacyjnych, jedynym rozstrzygnięciem jakie mogło zapaść w niniejszej sprawie, było uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Nie przesądzając w tym miejscu kwestii sprawstwa i winy oskarżonego należy stwierdzić, iż musi dojść do ponownego postępowania rozpoznawczego, a w jego trakcie przesłuchania oskarżonego oraz przeprowadzenia innych dowodów, w tym m.in. tych osobowych zawnioskowanych przez obronę, o ile Sąd Rejonowy uzna je za dopuszczalne i celowe dla ustalenia jaką drogą poruszał się oskarżony zanim został zatrzymany przy posesji (...). Wydaje się również potrzebne przesłuchanie policjantów którzy brali udział w zatrzymaniu podsądnego, a w tym sporządzającej notatkę urzędową M. G.. W opinii Sądu II instancji wskazania funkcjonariuszy Policji mogłyby być pomocne przy weryfikacji twierdzeń skarżących, którymi kwestionują poprawność ustaleń co do sposobu w jaki oskarżony dokonał przejazdu ze swego miejsca zamieszkania w B. do J.. Mogliby oni też wypowiedzieć się co do okoliczności pozyskania informacji, że na trasie J. – J. kieruje samochodem nietrzeźwy kierowca, o czym mowa w notatce urzędowej z dnia 22 października 2013 r. (k. 1). Pomocne dla weryfikacji linii obrony zaprezentowanej w apelacji byłoby również okazanie funkcjonariuszom fotografii dołączonych przez obronę, mających obrazować m.in. miejsce zatrzymania pojazdu oskarżonego. Sąd I instancji winien zatem w zaistniałej sytuacji procesowej dochować wszelkich starań aby ustalić jaką trasę przebył

oskarżony jako kierowca będąc nietrzeźwy oraz czy droga jaką poruszał się w tym stanie należała do kategorii dróg mieszczących się w określeniu ustawowym „ruch lądowy”.

Przypomnieć trzeba, że przeprowadzając postępowanie dowodowe Sąd I instancji będzie zobowiązany poddać wnikliwej analizie treść wypowiedzi procesowych oskarżonego, a w tym dążyć do wyjaśnienia zachodzących w nich sprzeczności. Tak co do wyjaśnień oskarżonego, jak też w przypadku zeznań świadków, Sąd Rejonowy winien starać się zweryfikować je w oparciu o zgromadzone dowody i kierując się zasadami wiedzy, logiki oraz doświadczenia życiowego, następnie ocenić wiarygodność tych osobowych środków dowodowych, a w dalszej kolejności poczynić właściwe ustalenia faktyczne i w zależności od uzyskanych wyników wypowiedzieć się w przedmiocie zasadności twierdzeń oskarżyciela.

Wobec zapadłego rozstrzygnięcia o uchyleniu zaskarżonego wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, bezprzedmiotowym byłoby ustosunkowywanie się do podnoszonych w apelacji argumentów dotyczących orzeczenia o karze oraz do związanego z tym wniosku o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania lub kary pozbawienia wolności nieprzekraczającej 1 roku. Sąd Okręgowy postąpił tak zgodnie z normą prawną wyrażoną w art. 436 kpk.

H. B.